

Анотований список жуків-потаємців (Coleoptera: Pselaphidae) Державного природознавчого музею НАН України (Львів)

Р. Є. Кривошеєв

Інститут зоології ім. Шмальгаузена НАН України
вул. Б. Хмельницького, 15
01061, Київ, Україна

E-mail: accipitergentilis@gmail.com

Кривошеєв Р. Є. Анотований список жуків-потаємців (Coleoptera: Pselaphidae) Державного природознавчого музею НАН України (Львів). Резюме. Історична колекція потаємців (Coleoptera, Pselaphidae) основного фонду та колекції Ю. Гролле у Львові містить з 379 екземплярів 62 видів 23 родів. Список містить відомості про поширення та, даними з розповсюдження Європою та субстратні і біотопічні переваги зазначено нижче.

Ключові слова: жуки, Coleoptera, Pselaphidae, Staphylinoidea, жуки-потаємці, Державний природознавчий музей, Львів, Україна.

Кривошеєв Р.Е. Аннотированный список жуков-ощупников (Coleoptera: Pselaphidae) Государственного природоведческого музея НАН Украины (Львов). Резюме. Историческая коллекция ощупников (Coleoptera, Pselaphidae) основного фонда и коллекции Ю. Гролле во Львове включает 379 экземпляров 62 видов 23 родов. Виды и экземпляры (со ссылками, данными по распространению в Европе, так же как субстратные и биотопические предпочтения имаго перечислены ниже

Ключевые слова: жуки, Coleoptera, Pselaphidae, Staphylinoidea, жуки-ощупники, Государственный природоведческий музей, Львов, Украина.

Krivoshayev R. Ye. Annotated List of the Short-Winged Mold Beetles (Coleoptera: Pselaphidae) of the State Museum of Natural History, NAS of Ukraine (Lviv). Summary. The historical collection of the pselaphids in the the main systematic collection and J. Grolle's collection in Lviv contains 379 specimens belonging to 62 species of 23 genera. The species and specimens (with references, data of their distribution in Europe, as well as substrate and biotope preferences of adults) are listed.

Key words: Coleoptera, Staphylinoidea, Pselaphidae, short-winged mold beetles, State Museum of Natural History Lviv, Ukraine.

Вступ

Державний природознавчий музей Національної академії наук України у Львові є одним з найстаріших і найбагатших за науковими природничими фондами серед музеїв Європи. Його засновник, граф Володимир Дідушицький, значну частину доходів від своїх маєтків спрямовував на придбання експонатів і утримання музею. На етапі формування музею збір природничих колекцій особливо активно відбувався в околицях маєтків Дідушицьких: Поториця на Сокальщині і Пеняки на Бродівщині (нині Львівська обл.). Більшу частину колекції потаємців зібрано в останній чверті XIX і на початку XX сторіччя ентомологом Мар'яном-Алоїзом Ломницьким, галицьким науковцем-натуралістом, який з 1905 по 1915 рік обіймав посаду куратора відділу зоології Музею імені Дідушицьких (нині Державний природознавчий музей НАНУ) у Львові, і якому передав всі свої колекційні збори, нагромаджені за 35 років наукової діяльності. Матеріали походять майже виключно з Галичини. Більшість із них визначено

переважно М.-А. Ломницьким, а також Г. Льгоцьким (Henryk Lgocki), Т. Треллою (T. Trella), Е. Локаєм (E. Lokay), Я. Рубалом (J. Roubal), Е. Штеклем (E. Stoeckl) та В. Лазорком. Географічні етикетки, як правило, неповні, а етикетки з назвою виду часто додано тільки до серії в цілому. Більш детальна розшифровка деяких етикеток може міститися в написаних кураторами каталогах колекції, що зберігаються в Музеї.

Юзеф Гролле (Józef Grollé) був галицьким бізнесменом, колекціонером комах, що купував для своєї приватної колекції екземпляри з усього світу. Значна частина (близько 20 коробок) матеріалу походить з країн Європи. Колекції передано до власності музею в 1970-ті рр. Дві коробки містять представників родини Pselaphidae.

Матеріали і методи

Екземпляри (за даними етикеток) було зібрано на території України (у Львівській, Івано-Франківській,

Тернопільській та Закарпатській областях), а також на сучасних теренах Польщі, Чехії, Австрії, Німеччини, Франції, Словенії, Боснії, Чорногорії та Мальти. Екземпляри перевизначено за ключами до потаємців Середньої Європи (Besuchet, 1974) та атласом потаємців Середньої Європи (Löbl, 2009). Через пошкодженість деяких екземплярів, видову приналежність встановлювали лише за етикетковими даними; так само наведено етикетки повністю зруйнованих екземплярів, якщо їх були свого часу визначено. Загалом, з обох колекцій визначено 379 екземплярів потаємців з 62 видів 23 родів (43 види — з основного фонду та 50 видів — з колекції Ю. Гролле, види частково повторюються) з фондової колекції Львівського природознавчого музею.

Результати

Загальна схема видового нарису є такою: 1) повна назва виду (з автором та роком опису); 2) література, у якій він згадується; 3) матеріал: зміст географічної етикетки (без розшифровки, у лапках) та кількість екземплярів у колекції; 4) загальне поширення у Європі за визначниками Райттера (Reitter, 1909) та Безюше (Besuchet, 1974), каталогом Лебля та Сметани (Löbl & Smetana, 2004) та базою даних Fauna Europaea (Löbl, 2012). Після цього подано відомості про біотопи та субстрати, у яких мешкають імаго, за вище вказаними визначниками Райттера та Безюше, а також за каталогом Роубала (Roubal, 1936) та визначником Шауфусса (Schaufuss, 1916).

Підродина Euplectinae

Рід *Saulcyella* Reitter, 1901

Saulcyella schmidtii Maerkel, 1844

Література. Łomnicki, 1913: 79.

Матеріал. Україна. Ів.-Фран.: «Rebrovac, 8/6 1911, Dr Lokay», 1 екз.; Польща. «Ugle 14/V, Warszawa», 1 екз.

Поширення в Європі. Більша частина Європи, крім Півночі (Löbl & Smetana, 2004).

Екологічні особливості. Під корою в гніздах *Lasius brunneus* або *fuliginosus*, та в гніздах *Formica rufa* (Besuchet, 1974).

Рід *Euplectus* Leach, 1817

E. karsteni Reichenbach, 1816

Література. Nowicki, 1873: 20; Łomnicki, 1890: 200; 1913: 79.

Матеріал. Україна. Закарп.: «Jawornik, regle, 26-29.VIII.1902», 1 екз.; Львів.: «L.wów, 28/5 97», 1 екз.; «Снопків б. Львова, 9.VI», 1 екз.; Терноп.: «2/8 Монастирська», 1 екз.; [Маркова, к. Завалова,

к. Підгаєць, 7/8], 2 екз.; Чехія. «Praga. Bohemia», 1 екз.; «gesiebt aus Kompost A.I. Lainz, Tierg Käufli, 20.4.1919», 1 екз.

Поширення в Європі. Вся Європа (Besuchet, 1974; Löbl & Smetana, 2004).

Екологічні особливості. Імаго мешкають в компості та перегної, під деревною корою біля коренів та в трусі (Łomnicki, 1890: 200; Reitter, 1909; Besuchet, 1974).

E. signatus Reichenbach, 1816

Nowicki, 1873: 20; Łomnicki, 1890: 200; 1913: 79.

Матеріал. Україна. Львів.: [16/7, Знесіння], 1 екз.; «Wien, Umg. Tullnerbach», 1 екз.; Чехія. «Praga. Bohemia», 1 екз.

Поширення в Європі. По всій Європі (Besuchet, 1974; Löbl & Smetana, 2004).

Екологічні особливості. Жуки мешкають переважно під гнилими рослинними тканинами, а також у компості та перегної, часто у гніздах мурах групи *Formica rufa* Linnaeus, 1761, а також під корою та у вологій трусі граба біля коренів, разом з мурахами *Lasius brunneus* Fabricius, 1804 (власні спостереження).

E. nanus Reichenbach, 1816

Nowicki, 1873: 20; Łomnicki, 1913: 79.

Матеріал. Україна. Львів.: «Janow 6/6, A. Stoeckl», 1 екз.; Ів.-Фран.: [Касова гора, біля Бурштина, Гал. р-н, 4.11.1893], 1 екз.; Терноп.: [Маркова, к. Завалова, к. Підгаєць, 2/8], 4 екз.; Чехія. «Praga. Bohemia», 1 екз.

Поширення в Європі. Вся Європа (Löbl, 2012; Löbl & Smetana, 2004).

Екологічні особливості. Під гнилим листям, у деревині, що розкладається, в гумусі, компості, гнилому сінні, часто разом з мурахами *Lasius brunneus* (Reitter, 1909; Roubal, 1936).

E. brunneus Grimmer, 1841

Łomnicki, 1913: 79.

Матеріал. Україна. Львів.: [Нивиці Львів. обл., Радохів. р-н, 14/8], 1 екз.; «Crystoch, Lgocki», 1 екз.; Ів.-Фран.: «Rebrovac, 8/6 1911, Dr Lokay», 1 екз.; Австрія. «Wien, umg. Tullnerbach», 1 екз.

Поширення в Європі. Вся Європа, (Löbl, 2012, Besuchet, 1974).

Екологічні особливості. Імаго живуть під сирих листям бука, в сирих місцях під корою (Löbl & Smetana, 2004), знайдений на деревних грибах *Trichaptum biforme* Ryvarden, 1972 (Красуцкий, 1995) та *Piptoporus betulinus* Karsten, 1881 (Красуцкий, 1997).

E. sanguineus Denny, 1825

Łomnicki, 1913: 79.

Матеріал. Чехія. «Praga. Bohemia», 1 екз.; Німеччина. «Futterkrioppe Lainz, Tiergart, 10.11.1919», 1 екз.

Поширення в Європі. Вся Європа (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. В гнилій соломі, компості, трухлявих деревах та пенях (Roubal, 1936).

***E. frivaldskyi* Saulcy, 1878**

Łomnicki, 1913: 79.

Матеріал. Польща. «Brylince, leg., det. T. Trella», 1 екз.

Поширення в Європі. Менша частина Європи (Україна, Румунія, Словаччина, Чехія, Австрія, Словенія, Югославія та Греція) (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. Ймовірно, підкоровий вид.

***E. piceus* Motchulsky, 1835**

Łomnicki, 1913: 79.

Матеріал. Польща. «Brylince, leg. T. Trella», 1 екз.; Австрія. «Pressbaum Pfalzau esll. Käufal, 19.9.1915», 1 екз.; Німеччина. «Heilbronn Umg. Germ.», 1 екз.

Поширення в Європі. Уся Європа, крім Болгарії, Польщі та Португалії (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. Вид мешкає під корою та в трусі дуба (Besuchet, 1974).

***E. punctatus* Mulsant & Rey, 1861**

Łomnicki, 1913: 79.

Матеріал. «228», 1 екз.

Поширення в Європі. Уся Європа, крім Болгарії, Польщі та Португалії (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. В лісах в живій та мертвій деревині, часто з мурахами (Roubal, 1936).

***E. mutator* Fauvel, 1895**

Łomnicki, 1913: 79.

Матеріал. Чехія. «Nové Hrady u Vys. Muta», 1 екз.

Поширення в Європі. Більша частина Європи (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. В старих пнях поблизу мурашників, часто (Roubal, 1936).

Рід *Biblopectus* Reitter, 1881

***B. ambiguus* Reichenbach, 1816**

Nowicki, 1873: 20; Łomnicki, 1913: 79.

Матеріал. Україна. Львів: «Hodowica k. Lwówa 24.VIII.1917», 1 екз.; «Lwiw, 7/5», 1 екз.; «31/3, Znesinnja», 1 екз.; «Lwów, Pohulanka, 14.V.1916», 1 екз.; «Lwów, 23/4 16», 1 екз.; «Skały panionskie ok. Lwówa», 4 екз Терноп.: [Дітківці, 28/4], 1 екз.; Волин.: [Затишшя, 22.3], 1 екз.; Польща: [Заріччя к. Ярослава, 20/IV 17], Чехія. «Nové Hrady u Vys. Muta», 1 екз.; «Praga. Bohemia», 1 екз.

Поширення в Європі. Вся Європа (Besuchet, 1974; Löbl & Smetana, 2004).

Екологічні особливості. Імаго мешкають у підстилці на болотистих ґрунтах, у сутінках літають та повзають по рослинах (Reitter, 1909; Roubal, 1936).

Рід *Bibloporus* Thomson

***B. bicolor* Denny, 1825**

Łomnicki, 1913: 79.

Матеріал. Україна. Львів: [Чорнушовичі], 1 екз.; «Markowa, 3/VII», 1 екз.; там само, 3/II, 1 екз.; Закарп.: «Gorgan-Javornik, 22.VII.09», 1 екз.; «Jawornik, règle, 16-29.VII.02», 3 екз.; Австрія. «Austria int.», 1 екз.

Поширення в Європі. Північ і Центр, Карпати, Піренеї (Besuchet, 1974; Löbl & Smetana, 2004).

Екологічні особливості. У підстилці та моху, особливо в трусі, також під корою повсюдно, але не часто (Reitter, 1909), зустрічається з *Formica rufa* (Roubal, 1936).

***B. minutus* Raffray 1914**

Вид не згадується в публікаціях Nowicki та Łomnicki.

Матеріал. Україна. Львів: «Lwów, Pohulanka 14/5 1916», 1 екз.

Поширення в Європі. Більша частина Європи (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. Як в попереднього виду, але зустрічається рідше.

Рід *Plectophloeus* Reitter, 1891

***P. fischeri* Aubé, 1833**

Łomnicki, 1913: 80.

Матеріал. Україна. Закарп.: «Gorgan, Javornik, 22.VII.1909», 2 екз.; Ів.-Фран.: «Worochta Cr. 29/6 1911, Dr. Lokaу», 1 екз. Польща: «Brylince, leg. T. Trella», 1 екз.; «Patok 16. VIII, zb. Lgocki», 1 екз.

Поширення в Європі. Вся Європа, за виключенням Півночі, Прибалтики, Великої Британії та Іспанії (Alonzo-Zarazaga, 2004).

Екологічні особливості. Підкоровий вид (Schaufuss, 1916).

***P. nubigena* Reitter, 1877**

Łomnicki, 1913: 80.

Матеріал. Польща. «Patok 10.VII, zb. Lgocki», 1 екз.

Поширення в Європі. Вся Європа, за виключенням Півночі (крім Фінляндії), Великої Британії та Іспанії (Alonzo-Zarazaga, 2004).

Екологічні особливості. Підкоровий вид (Schaufuss, 1916).

Рід *Trimium* Aubé, 1833

***T. brevicorne* Reichenbach, 1816**

Nowicki, 1873: 20; Łomnicki, 1886: 91; 1913: 79.

Матеріал. Україна. «299, Zb. Lgocki», 3 екз.; Львів: [Чорнушовичі 21/7], 1 екз.; «Lwów, 12/4 1917», 3 екз.; «Okol. Lwówa», 1 екз.; Ів.-Фран.: [Гута], 1 екз.; без етикетки, 2 екз. Чехія. «Praga, Bohemia», 1 екз.

Поширення в Європі. Вся Європа, крім Іберії (Besuchet, 1974).

Екологічні особливості. Імаго мешкають у моху та гнилому листі (Besuchet, 1974; Löbl & Smetana, 2004).

***T. carpathicum* Sauley, 1875**

Łomnicki, 1913: 79; Besuchet, 1974: 328; Löbl & Smetana, 2004: 294; Löbl, 2009: 10.

Матеріал. Україна. Львів.: [Новосілки б. Золочева, 29/7 38], Лазорко, 1 екз.; «Lwów, Pohulanka, zb. A. Stoeckel, 6/5», 2 екз.; «Lwów, Pohulanka, zb. A. Stoeckel, 7/5», 3 екз.; Польща. «Silesia, Teschen» 1 екз.; «Buczez Tr. Subalpin», 1 екз.; «Krakau, Natterer», 1 екз.

Поширення в Європі. Словаччина, Польща, Румунія, Болгарія, Югославія, Албанія (Besuchet, 1974; Löbl & Smetana, 2004).

Екологічні особливості. Як в попереднього виду.

***T. minimum* Doderö, 1900**

Вид не згадується в публікаціях Nowicki та Łomnicki.

Матеріал. Україна. Львів.: [21/7, Чорнушовичі], 1 екз.

Поширення в Європі. Північна Італія, Тессін (Швейцарія), Східні Піренеї, Каталонія (Іспанія), Південь Європи (Besuchet, 1974).

Екологічні особливості. Підстилка, під корою (Reitter, 1909).

Рід *Trichonyx* Chaudoir, 1845***T. sulcicollis* Reichenbach, 1816**

Nowicki, 1870: 13; Nowicki, 1873: 20; Łomnicki, 1886: 89; 1890: 200; Łomnicki, 1913: 79.

Матеріал. «37», 1 екз.; Україна. Львів.: [Високий Замок, 24/5], 1 екз.; [Львів, Снопків, поряд з *Dendrolasius fuliginosus*, 29.5.1920], 1 екз.; «Wulka», 2 екз.; «Lwów 4/6 1916», 1 екз.; Ів.-Фран.: [Чорнушовичі], 2 екз.; Польща. «Częstochowa, zb. Lgocki», 2 екз.; Чехія. «env. de Prague», 1 екз.; «Praga. Bohemia», 1 екз.; «5/1 1913, Baummulm», 1 екз.

Поширення в Європі. Вся Європа, за виключенням Середземноморської області (Besuchet, 1974; Löbl & Smetana, 2004).

Екологічні особливості. Імаго мешкають під камінням та в підстилці, але переважно під корою листяних та інколи хвойних дерев, де головним чином зустрічаються разом з мурахами (*Ponera coarctata* Latreille, 1802, *Tetramorium caespitum* Linnaeus, 1758) та видами роду *Batrisodes* (Besuchet, 1974).

Рід *Amauronyx* Reitter, 1881***A. maerkeli* Reichenbach, 1816**

Łomnicki,; Łomnicki, 1913: 79; Nowicki,

Матеріал. Україна. Львів.: «Okol. Lwówa», 1 екз.; «Pohulanka 5/5 1916», 1 екз.

Поширення в Європі. Вся Європа, крім Середземноморської області (Besuchet, 1974; Löbl & Smetana, 2004).

Екологічні особливості. В низинах, в мурашниках *Lasius brunneus* Latreille, 1798 та *Tetramorium caespitum*, в старих деревах на відкритих місцях, по берегах великих рік, в лісах (Roubal, 1936).

Підродина *Batrisinae***Рід *Batrisus* Aube, 1833*****B. formicarius* Aube, 1833**

Nowicki, 1870: 13; Nowicki, 1873: 20; Łomnicki, 1886: 89; 1890: 200; Łomnicki, 1913: 79.

Матеріал. Україна. Ів.-Фран.: [Болехів, осика, з мурахами], 1 екз.; Польща. «Przemysl-Brylińce, VI, leg. T. Trella», 1 екз.

Поширення в Європі. Європа, крім Німеччини та всієї Півночі (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. Зустрічається під корою листяних дерев з мурахами *Lasius brunneus* та у вигляді виключення, з родом *Formica* (Besuchet, 1974), також з іншими видами потаємців, напр. *Batrisodes* (Reitter, 1909, власні спостереження).

Рід *Batrisodes* Reitter, 1882***B. venustus* Reichenbach, 1816**

Nowicki, 1873: 20; Łomnicki, 1886: 89; 1913: 79.

Матеріал. Україна. Ів.-Фран.: [Рибне, Ів.-Фр. обл., Ів.-Фр. район], 2 ♀.

Поширення в Європі. Угорщина, Румунія, Греція, Боснія і Герцеговина, Болгарія (Löbl & Smetana, 2004: 278; Löbl, 2012).

Екологічні особливості. Під корою сосен (Besuchet, 1974, Reitter, 1909).

***B. delaportei* Aube, 1833**

Łomnicki, 1913: 79.

Матеріал. Польща. «Brylińce, leg. T. Trella», 1 екз.; «Polonia 7.VIII 1925», 1 екз.; Чехія. «Praga. Bohemia», 1 екз.

Поширення в Європі. Як у *Batrisus formicarius* (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. Переважно в гніздах *Lasius brunneus* в старих деревах та пеньках (Besuchet, 1974)

***B. adnexus* Reitter, 1882**

Łomnicki, 1913: 79.

Матеріал. Чехія. «Praga. Bohemia», 1 екз.

Поширення в Європі. По всій Європі, крім Півночі та Середземномор'я (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. Під корою листяних дерев (Besuchet, 1974, Reitter, 1909).

Підродина *Vythinoplectinae***Рід *Brachygluta* C. G. Thomson, 1859*****B. haematica* Reichenbach, 1816**

Łomnicki, 1870: 78; 1873: 20; 1886: 90; 1890: 200; 1913: 79; Nowicki, 1864: 17.

Матеріал. Україна. Львів.: [14/5, Лисиничі, Пустом. р-н, біля Львова], 1 екз.; [13/8, Голоско б. Львова], 1 екз.; [18/4, Високий Замок], 1 екз.; «Okol. Lwówa», 4 екз.; «Lwów, 14/4 20», 2 екз.; Ів.-Фран.: [7/4, Підгороддя], 1 екз.; Терноп.: [29/7, Маркова, Терн. обл.], 1 екз.; [9/8, Будики, Терноп.обл., Гусят.р-н.], 1; там само, 4/8, 1 екз. Польща. [13/4, Велейнів], 1 екз.; [Заріччя к. Ярослава, 20/5 1917], 49 екз.; там само, 24/5 1917, 1 екз.; там само, 26/5 1917 – 1 екз.; [Косцеліска, 14/6], 1 екз.; «Zagrzecze 20/4 17», 1 екз.; Чехія. «Praga. Bohemia», 1 екз.

Поширення в Європі. Вся Центральна та Східна Європа, Балкани (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. На заливних луках у деревині верби (Reitter, 1909), у водойм та в підстилці великих лісів (Roubal, 1936), в моху та під опалим гниючим листям (Łomnicki, 1890: 200).

B. fossulata Reichenbach, 1816

Nowicki, 1873: 20; Łomnicki, 1875: 167.

Матеріал. Львів.: [г. Хомець, парк Знесіння, Львів, 26.07.1917], 1 екз.; «Lwów, Pasięki II.V.1917», 1 екз.; «Lwów, 29/3 17», 1 екз.; «Lwów, 21/4 17», 1 екз.; «Lwów, 12/4 17», 1 екз.; «Okol. Lwówa», 2 екз.; Ів.-Фран.: [Підгороддя, 7/4], 8 екз.; Польща. «Brylińce, leg. T. Trella», 1 екз.; «Lowryse pow. Iudacrowski 29/IX 18», 1 екз.; «Bilohoreszcze», 1 екз.; «Praga. Bohemia», 2 екз.

Поширення в Європі. Північ, Центр та Схід Європи (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. У сирих місцях в лісах, біля водойм, на луках, в гумусі, детриті, між коренями, під камінням, листям, мохом (Roubal, 1936).

B. xanthoptera Reichenbach, 1816

Łomnicki, 1870: 78; 1875: 167; 1886: 90; 1913: 79; Nowicki, 1873: 20.

Матеріал. Україна. Львів.: [Клепарів, 19/6, 63], 1 екз.; Терноп.: [Маркова гора, к. Підгаєць], 1 екз.; Чехія. «Praga. Bohemia», 1 екз.

Поширення в Європі. Велика Британія, Франція, Італія, Іспанія, Ірландія, Україна (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. На заплавлених луках, по березі у великих водойм, під листям, камінням, в детриті (Łomnicki, 1875; Roubal, 1936).

B. lefebvrei Aubé, 1833

Łomnicki, 1913: 80.

Матеріал. Боснія. «Sarajevo Bosn.5/07», 1 екз.

Поширення в Європі. Велика Британія, Франція, Італія, Іспанія, Ірландія, Україна (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. На заплавлених луках, по березі у великих водойм, під листям, камінням, в детриті (Besuchet, 1974).

B. helferi Schmidt-Göbel, 1836

Łomnicki, 1913: 80.

Матеріал. Австрія. «Neusiedl. See», 1 екз.; Мальта. «Malta», 1 екз.

Поширення в Європі. Вся Європа, крім Росії, Швейцарії та Прибалтики (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. На солонуватих ґрунтах, на берегах, луках (Roubal, 1936).

B. retowskii Simon, 1883

Матеріал. Франція. «Authion Alp. mar.», 1 екз.

Поширення в Європі. Україна, південь Росії, Румунія, Австрія, Словаччина, Угорщина (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. В ґрунті, галофільний вид (Besuchet, 1974).

Рід *Reichenbachia* Leach, 1826

R. juncorum Leach 1817

Łomnicki, 1913: 80.

Матеріал. Україна. Львів.: «Okol. Lwówa», 1 екз.; Польща. «Wola Roiwienicka, las k. Jarosławia, 29/V 1917», 1 екз.; «Sierakośce, leg. T. Trella», 1 екз. Чехія. «Praga. Bohemia», 1 екз.; Німеччина. «Nord-Hannover», 1 екз.

Поширення в Європі. Уся Західна та Центральна Європа, в Україні не зустрічається (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. В ґрунті на вологих луках (Besuchet, 1974).

R. chevrieri Aube, 1844

Łomnicki, 1913: 80.

Матеріал. Україна. Львів.: «Lwów, 24/4 20», 1 екз.

Поширення в Європі. Деякі країни Балкан, Україна, Італія, Франція, Кіпр (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. Де і попередній вид, але рідше (Besuchet, 1974).

Рід *Rybaxis* Saulcy

R. longicornis Leach, 1817

Łomnicki, 1870: 78; 1886: 90; 1913: 80; Nowicki, 1873: 20.

Матеріал. Україна. Львів.: [17/7, Дітківці, б. Львова], 1 екз.; [9/11, Кривчиці, б. Львова], 1 екз.; «Lwów 2/4 20», 1 екз.; «Okol. Lwówa», 3 екз.; Терноп.: [7/8, Будики, Гусят.р-н, Терноп.обл.], 2 екз.; там само, 11/8, 1 екз.; Ів.-Фран.: [23/7, Янів, Явор.р-н, Ів.-Фр. обл.], 1 екз.; Польща. «Hurko, leg. T. Trella», 1 екз.; Чехія. «Praga. Bohemia», 1 екз.

Поширення в Європі. Більша частина Європи (Löbl & Smetana, 2004; Löbl, 2012).

Екологічні особливості. Здебільшого у підстилці та ґрунті (Besuchet, 1974).

Рід *Fagniezia* Jeannel, 1950

F. impressa Panzer, 1805

Матеріал. Чехія. «Praga. Bohemia», 1 екз.

Поширення в Європі. Більша частина Європи (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. На болотах, по берегах водойм, на солоних ґрунтах (Roubal, 1936).

Рід *Bythinus* Leach, 1817***B. macropalpus* Aube, 1833**

Łomnicki, 1891: 19.

Матеріал. Ів.-Фран.: [27/5, Загвіздя б. Ів.-Франківська], 1 екз.; Терноп.: [Будики], 1 екз.; Польща. [Заріччя к. Ярослава], 2 екз.; Чехія. «Praga. Bohemia», 1 екз.; Австрія. «Oberösterreich Windegg 22/V 07», 1 екз.

Поширення в Європі. Західна, Центральна та Східна Європа (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. У лісовій підстилці.

***B. securiger securiger* Reichenbach, 1816**

Łomnicki, 1875: 167; 1886: 90; 1890: 200; 1913: 80; Nowicki, 1873: 20.

Матеріал. Львів.: «Lwów, 14/4 20» 2 екз.; «Lwów, 12/4 17» 1 екз.; «Okol. Lwówa», 4 екз.; [Старий Самбір, 1908], 1 екз.; [Підгірці, Бродів. р-н, Львів. обл., 15.04], 1 екз.; [Голоско, 13/9], 1 екз.; [Голоско, 30/3], 1 ♂; Терноп.: [4/4, Богданівка, Терн. обл., Заліш. р-н], 1 екз.; там само, 3/5, 1 екз.; там само, 4/5, 1 екз.; [Кременці, 17.3], 1 ♀; Чехія. «Praga. Bohemia», 1 екз.

Поширення в Європі. Австрія, Чехія, Греція, Ліхтенштейн, Польща, Словаччина, Україна, Югославія (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. В підстилці, моху, під опалим листям (Łomnicki, 1875, 1890).

***B. lunicornis* Reitter, 1844**

Nowicki, 1873: 20.

Матеріал. Україна. Ів.-Фран.: [Микуличин, 16.07.1909], 2 екз.; Терноп.: [Будики, 26/3, 1891], 1 екз.

Поширення в Європі. За даними Fauna Europaea, вид зустрічається лише в Південно-Східній Європі та на Балканах (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. Не вивчено.

***B. burrellii* Denny, 1825**

Łomnicki, 1913: 80

Матеріал. Чехія. «Praga. Bohemia», 1 екз.; Австрія. «Donau-Anen Wien, Razourek», 1 екз.

Поширення в Європі. Скандинавія, Великобританія, Західна Європа, Румунія та Сербія (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. По берегах рік на берегах під листям верби та вільхи (Roubal, 1936).

Рід *Bryaxis* Kugelann, 1794***B. reitteri* Saulcy, 1875**

Łomnicki, 1913: 80.

Матеріал. Україна. Ів.-Фран.: «Worochta, 11 71», 3 екз.; «Worochta, 11 69», 2 екз.; Угорщина. «Hungaria bot. Marmaros, Reitter», 2 екз.

Поширення в Європі. Україна, Польща, Румунія та Словаччина (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. В дуже вологих місцях під листям, можливі сліпі та напівсліпі особини світлого забарвлення (Roubal, 1936).

***B. heydeni* (Reitter, 1879)**

Łomnicki, 1913: 80.

Матеріал. Хорватія. «Mte. Maggiore, Istria, Curti», 1 екз.

Поширення в Європі. Австрія, Словенія та Хорватія (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. Дані відсутні.

***B. curtisii* Leach, 1817**

Nowicki, 1873: 20; Łomnicki, 1886: 90; 1890: 200; 1913: 80.

Матеріал. Україна. Львів.: «Stary Sambor m. Turze 1908», 1 екз.; «Lwów 14/4 20», 4 екз.; «Okol. Lwówa», 2 екз.; Закарп.: «Tatru», 2 екз.; Ів.-Фран.: «Kasowa, 4.10.1913», 1 екз.; Терноп.: [10/8, Монастирська], 1 екз.; Польща. [Краків 7/6], 1 екз.; «Prajrowce, leg. T. Trella», 1 екз.; Чехія. «Praga. Bohemia», 1 екз.

Поширення в Європі. Бельгія, Велика Британія, Данія, Ірландія, Ліхтенштейн, Польща, Швеція, Швейцарія, Нідерланди, Україна (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. В гнилій деревині (Reitter, 1909).

***B. nigripennis* Aube, 1844**

Łomnicki, 1890: 200; Łomnicki, 1913: 80.

Матеріал. Україна. Ів.-Фран.: [г. Ребровач б.Ворохти, Ів.-Фр. обл., Надвір.р-н, 8.6.11], 2 екз.; Словенія. «Veldes Carniolia», 1 екз.

Поширення в Європі. Центральна та Східна Європа (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. В підстилці і ґрунті.

***B. crassicornis* Motchulsky, 1835**Łomnicki, 1913: 80 (*Bythinus*).

Матеріал. Україна. Львів.: [Старий Самбір, 1908], 1 екз.; Ів.-Фран.: [Микуличин, 18.07.1906], 2 екз.; «Worochta», 3 екз.; Франція. «Gallia meridionalis», 1 екз.

Поширення в Європі. Середземномор'я та Схід Європи (Löbl & Smetana, 2004).

Екологічні особливості. У підстилці (дані етикетки).

***B. clavicornis* (Panzer, 1806)**

Łomnicki, 1913.

Матеріал. Чехія. «Praga. Bohemia», 1 екз.

Поширення в Європі. Центральна та Західна Європа, Швеція, Росія, в Україні не відмічений (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. Теплі місця листяних лісів, луки (Roubal, 1936).

***B. nodicornis* (Aubé, 1833)**

Łomnicki, 1913: 80; Nowicki, 1873: 20.

Матеріал. Чехія. «Praga. Bohemia», 1 екз.

Поширення в Європі. Центр та Схід Європи, у т.ч. Україна (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. У підстилці (Roubal, 1936).

***B. puncticollis* Denny, 1825**

Łomnicki, 1886: 90; 1913: 80; Nowicki, 1873: 20.

Матеріал. Україна. Ів.-Фран.: [29/5, Бистрець, Ів-Фр. обл., Верхов. р-н], 1 екз.; Чехія. «Praga. Bohemia», 2 екз.; «Wechsel, 1738 m A.i., Razourek», 1 екз.

Поширення в Європі. Майже вся Європа (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. Під листям, в гнилих старих пеньках, часто в мурашниках (Roubal, 1936), під колодами та камінням (Łomnicki, 1868).

***B. ruthenus* Saulcy, 1877**

Łomnicki, 1913: 80.

Матеріал. Україна. Львів.: «Diatkowce-Sórow, 1912», 1 екз.; Ів.-Фран.: «Jawornik-ręgle, 14-29.VIII», 2 ♂; «Mikuliczyn, 26.VII.1912», 1 ♂.

Поширення в Європі. Більша частина Європи, крім Півдня (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. Субальпійський вид, під буковим листям (Roubal, 1936).

***B. ruthenus deubeli* Ganglbauer, 1896**

Не вказаний в публікаціях Łomnicki та Nowicki

Матеріал. Україна. Ів.-Фран.: «Rebrovacz, 29.4.11, Dr Lokau», 1 екз.

Поширення в Європі. Італія (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. Там, де і попередній.

***B. femoratus* Aube, 1844**

Łomnicki, 1886: 90; 1913: 80; Nowicki, 1873: 20.

Матеріал. Україна. Львів.: [24/2, Чорнушовичі], 1 екз.

Поширення в Європі. Австрія, Боснія, Хорватія, Німеччина, Угорщина, Польща, Румунія, Словаччина, Словенія, Україна, Югославія (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. В гниючому листі та гумусі в лісах, з мурахами *Tetramorium caespitum* (Roubal, 1936).

***B. weisei* Saulcy, 1875**

Łomnicki, 1913: 80.

Матеріал. Україна. Львів.: [Чонушовичі, 21/7], 1 екз.; Закарп.: «Татру 4», 1 екз.; [Чорногора, Карпати, Штекль, 1905], 10 екз.; «Кагр. orient.», 1 екз.; «Rebrovacz», 2 екз.; «Rebrovacz, 8.6.11, Dr Lokau», 1 екз.

Поширення в Європі. Таке ж, як у попереднього виду (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. Під опалим буковим листям (Roubal, 1936).

***B. brusinae* Reitter, 1879**

Łomnicki, 1913: 80.

Матеріал. Польща. «Brylińce, leg. T. Trella», 1 екз.

Поширення в Європі. Зустрічається майже в усіх країнах колишньої Югославії, а також в Італії, Словаччині, Австрії та Греції (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. В підстилці та ґрунті (Besuchet, 1974).

***B. puncticollis* Denny, 1825**

Łomnicki, 1913: 80; Nowicki, 1873: 20.

Матеріал. Польща. «Brylińce, leg. T. Trella», 1 екз.

Поширення в Європі. Вся Європа, крім Угорщини, Іспанії, Португалії та Греції (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. Де і попередній вид.

***B. bulbifer* (Reichenbach, 1816)**

Łomnicki, 1913: 80.

Матеріал. Україна. Львів.: [Богданівка к. Львова, 23/6], 1 екз.; без етикетки – 1 екз.; «Lwów 12/4 17», 2 екз.; «Lwów, 14/4 20», 1 екз.; «Okol. Lwówa», 4 екз.; Чехія. «Praga. Bohemia», 1 екз.

Поширення в Європі. Вся Європа, крім Румунії та Португалії (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. В лісах під мохом, в підстилці, між корінням та на заплавлених луках (Roubal, 1936).

Рід *Tychus* Leach, 1817

***T. niger* Paykull, 1800**

Łomnicki, 1875: 167; 1913: 80; Nowicki, 1873: 20.

Матеріал. Україна. Львів.: «Halicia, Łomnicki», 1 екз.; Польща. «Budy welkie, leg. T. Trella», 1 екз.; Чехія. «Praga. Bohemia», 2 екз.; Австрія. «Austr., int. Laxenburg», 1 екз.

Поширення в Європі. За даними Fauna Europaea, зустрічається лише в Середземноморській частині Європи.

Екологічні особливості. Мешкають у великому моху на торф'яних болотах, на берегах, великих луках, від листям, детритом, каменями, гнилими деревами (Roubal, 1936).

Підродина Pselaphinae

Рід *Chennium* Latreille, 1807

***C. bituberculatum* Latreille, 1807**

Łomnicki, 1913: 80.

Матеріал. Чехія. «Praga. Bohemia», 1 екз.; «Vrané Zeman», 1 екз.

Поширення в Європі. Європа, крім Півночі, Великобританії та Балкан (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. В лісі, багатому на старі дерева, що змикаються кронами, з мурахами *Tetramorium caespitum* Linnaeus, 1758 (Roubal, 1936).

Рід *Ctenistes* Reichenbach, 1816

***C. palpalis* Reichenbach, 1816**

Łomnicki, 1870: 78; 1886: 89; 1913: 80.

Матеріал. [12/6, с. Ольща], 1 екз.; Україна. Терноп.: [Добрівляни к. Заліщик, 11.06.1913], 1♀; [Коспирівці Залищ.р-ну, Терн.обл.], 1 екз.; Чехія. «Praga. Bohemia», 1 екз.; Чорногорія. «Budua Hummler», 2 екз.

Поширення в Європі. На більшій частині Європи (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. Під камінням та пластами ґрунту, ксерофільний (Reitter, 1909, Besuchet, 1974).

Рід *Pselaphus* Herbst, 1792

P. heisei Herbst, 1792

Łomnicki, 1868: 142; 1875: 167; 1886: 90; 1913: 80; Nowicki, 1873: 20.

Матеріал. Україна. Львів.: [5/3, Зубра, Львів.обл.], 1; «Leopolis, J. Łomnicki», 1 екз.; «Lwów, ul. Kuleczka, bagno po lewej stronie pozed la: sem, 22.VII.1916», 1 екз.; [30/3, Кривчиці], 1 екз.; «Okol. Lwowa», 5 екз.; «Lwów, 21/4 17», 1 екз.; «Lwów, 12/4 17», 1 екз.; Терноп.: [14/5, с. Окопи, Борщів. р-н, Терн.обл.], 1 екз.; «Mikuliczyn, 19.VII.1903, J. Łomnicki», 1 екз.; Ів.-Фран.: «Worochta, 24.9.41», 1 екз.; Польща. [Лужик, 8.8.1908, leg. T. Trella], 1 екз.; «Wola Rozwienicka (p. lasem) k. Jaroslavia, 25.V.1917», 2 екз.; [Краків, 30/3], 1 екз.

Поширення в Європі. Вся Європа, крім Балкан та Португалії (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. В болотистих луках, під камінням та гниючою рослинністю, у водойм та під мохом, під гнилими колодами та камінням (Łomnicki, 1868, Reitter, 1909, Roubal, 1936).

P. lomnickii Reitter, 1901

Łomnicki, 1913: 80.

Матеріал. Україна. Львів.: «Halicia», 1 екз.; «Kolocha Halizija», 1 екз.

Поширення в Європі. Україна (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. Дані відсутні.

Рід *Pselaphaulax* Reitter, 1909

P. dresdensis Herbst, 1792

Łomnicki, 1913: 80.

Матеріал. Польща. «Medyka, leg. T. Trella», 1 екз.

Поширення в Європі. Вся Європа, крім Балкан, Іспанії та Португалії (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. По берегах великих рік під камінням та наносами (Roubal, 1936).

Рід *Tyrus* Aube, 1833

T. micronatus Panzer 1805

Nowicki, 1873: 20; Łomnicki, 1886: 90; Łomnicki, 1913: 80.

Матеріал. Україна. Львів.: [13/8, Радванці, Радехів. р-н, Львів. обл.], 2♂, 1♀; Терноп.: [Кременці, 29.07], 1♂, 2♀; Австрія. «Preßbaum A.i., Pazourek», 1 екз.

Поширення в Європі. Вся Європа, крім Великої Британії, Португалії, Криту та Молдови (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. В гнилій деревині та під корою (Reitter, 1909).

Підродина *Clavigerinae*

Рід *Claviger* Preysler, 1790

C. testaceus Preysler, 1790

Łomnicki, 1886: 90; 1913: 80; Nowicki, 1873: 20.

Матеріал. Україна. Львів.: [Старий Самбір, 1908], 11 екз.; [Майорівка к. Львова, 11.5.1917], 2 екз.; «Lwów», 2 екз.; «Okol. Lwowa», 4 екз.; «Pohulanka 17/4 18», 3 екз.; Терноп.: [Микуличин, 16.07.1909, з *Lasius flavus*], 1 екз.; Польща. «Krzemionki», 1 екз.

Поширення в Європі. Майже вся Європа, крім Німеччини, Фінляндії та о-вів Середземномор'я, а також Греції (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. Мірмекофільний вид, живе з мурахами *Lasius flavus* Fabricius, 3792 та *Lasius alienus* Foerster, 1850, рідше з *Lasius niger* Linnaeus, 1758 (Reitter, 1905; Besuchet, 1974).

C. longicornis Muller, 1818

Łomnicki, 1913: 80.

Матеріал. Чехія. «Praga. Bohemia», 1 екз.; Боснія. «Scheibel, Sarajevo», 1 екз.

Поширення в Європі. Майже вся Європа, крім Німеччини, Фінляндії та о-вів Середземномор'я, а також Греції (Löbl, 2012).

Екологічні особливості. Мірмекофільний вид, живе з мурахами *Lasius flavus* Fabricius, 3792 та *Lasius alienus* Foerster, 1850, рідше з *Lasius niger* Linnaeus, 1758 (Reitter, 1905; Besuchet, 1974).

Подяки

Автор щиро вдячний кураторам колекції, В. Б. Різуну і Т. П. Яницькому за надану можливість вивчити потаємців з Державного природничого музею НАНУ і за цінні коментарі.

Література

- Красуцкий Б. В. 1995. Жесткокрылые (Coleoptera) — мицетобионты дереворазрушающих базидиальных грибов в подтаежных лесах Западной Сибири. Энтомологическое обозрение, 74(3), 542–550.
- Красуцкий Б. В. 1997. Жесткокрылые (Coleoptera) мицетобионты основных дереворазрушающих грибов южной подзоны Западносибирской тайги. Энтомологическое обозрение, 76(2), 302–308.
- Besuchet C. 1974. *Pselaphidae. Die Käfer Mitteleuropas. Staphylinidae II (Hypocypitinae and Aleocharinae) Pselaphidae*. Krefeld, Goecke & Evers, 2, 305–362.
- Löbl I. & Smetana A. 2004. *Catalogue of Palearctic Coleoptera. Vol. 2*. Apollo Books, Stenstrup, 942 p.
- Löbl I. 2009. Coleoptera Staphylinidae (Dasycerinae, Pselaphinae). *Folia Heyrovskyana, series B. Icones Insectorum Europae Centralis*. Zlín, Kabourek Publishing, 1–28.
- Löbl I. 2012. *Pselaphinae*. Fauna Europaea, version 2.5, <http://www.faunaeur.org> (accessed 29.12.2012)

- Łomnicki M. 1870. Pselaphidae. In: *Sprawozdanie komisji fiziograficznej*, Kraków, drukarnia uniwersytetu jagiellońskiego, pod zarządkiem Konst. Mańkowskiego, 4, 78.
- Łomnicki M. 1875. Pselaphidae. Clavigeridae. In: *Sprawozdanie komisji fiziograficznej*, Kraków, drukarnia uniwersytetu jagiellońskiego, pod zarządkiem Ignacego Stelsla, 9, 167.
- Łomnicki M. 1886. Pselaphidae. Clavigeridae. In: *Museum imenia Dzieduszyckich we Lwowie, Chrzyszczce czyli tęgokrzydłe (Coleoptera)*, Lwów, Związkowej drukarni we Lwowie, 4, 89–91.
- Łomnicki M. 1891. Pselaphidae. In: *Sprawozdanie komisji fiziograficznej*, Kraków, skład główny w księgarni spółej wydawniczej polskiej, nakładem Akademii Umiejętności, 26, 19.
- Łomnicki M. 1913. Pselaphidae. Clavigeridae. In: *Kosmos czasopismo polskiego towarzystwa przyrodników im. Kopernika*, Lwów, nakładem polskiego towarzystwa przyrodników im. Kopernika, na składzie w księgarni Gubrynowicza i syna, Z I. Związkowej drukarni we Lwowie, 38, 79–80.
- Łomnicki M. Pselaphidae. 1890. In: *Sprawozdanie komisji fiziograficznej*, Kraków, drukarnia uniwersytetu jagiellońskiego, pod zarządkiem A.M. Kosterkiewicza, 25, 200.
- Nowicki M. 1864. *Przyczynek do owadniczej fauny Galicyi*. Krakow, w drukarni uniwersytetskiej. 17.
- Nowicki M. 1873. Pselaphidae. Clavigeridae. In: *Beiträge zur Insektenfauna Galiziens*, Krakau, Jagellonische universitätsbuchdruckerei, 20.
- Reitter E. 1909. *Fauna Germanica. Die Käfer des Deutschen Reiches*. Stuttgart, K. G. Lutz Verl., 2, 1–392.
- Roubal J. 1936. *Katalog Coleopter (brouků) Slovenska a Podkarpatska Rus*. Praha, Nakladatelství Orbis, 2, 1–434.
- Schaufuss C. 1916. *Calwer's Käferbuch. Einführung in die Kenntnis der Käfer Europas*. Band I und II. 6. Auflage. Stuttgart, E. Schweizerbart., 1–1390 + 48 Taf.